

ADALET ve KALKINMA PARTİSİ
TBMM Grup Başkanlığı
Tarih : 22.08.2005
Sayı : 715

21581

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

Yolsuzluklarla Mücadele Kurulu Kurulması ve Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılması Hakkında Kanun teklifi ve gerekçesi ekte sunulmuştur.

Gereğinin yapılmasını saygılarımla arz ederim.

Mevlüt AKGÜN
Karaman Milletvekili

Adalet
İçişleri
19.9.2005 2/584
Kam. 1/3.
Büyük

GEREKÇE

Ülkemizde son yıllarda en çok konuşulan konulardan biri olan yolsuzluk, sonuçları itibarıyla tahrip edici etkilere sahip bir olgudur. Bu nedenle, yolsuzlukla mücadele de büyük önem taşımaktadır. Yolsuzlukla mücadelede en etkin yol, yolsuzluğu oluşturan nedenleri ortadan kaldırmaktır. Diğer bir ifadeyle yolsuzluğu yolsuz bırakmaktır.

Yolsuzluğun tek nedeni olarak kötü kanunu ve kötü insanı görmek yolsuzluk olgusuna temelsiz yaklaşımı ifade eder. Dolayısıyla yolsuzluğun nedenlerinin, ekonomik, siyasal, kültürel ve sosyal yapı başta olmak üzere birçok alanda aranması ve gün ışığına çıkarılması gerekmektedir. Yolsuzluğun tanımı ve temel unsurları dikkate alındığında, siyasal, yapısal ve yönetsel alanların öne çıktığı görülecektir. Yolsuzluklar toplumsal değer varlıklarının kaybedilmesi, toplumsal denetimin yok olması, kişi başına düşen milli gelirin azlığı ve dağılımındaki adaletsizliği, eğitim seviyesinin yetersizliği, hukuk kurallarının yetersizliği ve cezaların caydırıcılığının bulunmaması, demokrasi kültürünün yeterli seviyeye ulaşmamış olması, spekülasyon ve haksız kazanç eğilimlerinin yaygınlığı, kamu kurumlarının ekonomik alanlarındaki varlığının büyüklüğü, özel sektörün hazine bağımlılığı, medya ve siyaset ilişkilerinin kredi ve teşvike dönüşmesi, makam ve mevkilerin ganimet gibi dağıtılması gibi nedenlerle bağlı olarak yaygınlaşmakta ve büyümektedir.

Ülkemizde yolsuzluğun etkileri bugün tahrip edici niteliklere ulaşmıştır. Yolsuzluğun genel ve olumsuz etkisi, devlete, yönetime ve sisteme olan inancın azalması olarak karşımıza çıkmaktadır. Yolsuzluk, yaygınlığı ve büyüklüğü ile doğru orantılı olmak üzere demokrasinin temellerini sarsmakta ve siyasete olan güven zarar görmektedir. Yıkıcı etkileri ve sonuçları olan yolsuzluğa karşı yürütülecek mücadelenin de top yekün ve uzun süreli olması gerekmektedir.

Bu nedenle; ülkemizde yolsuzlukla mücadelede atılacak en önemli adımlardan biri olarak kurumsallaşma eksikliği görülmektedir. Yolsuzlukla mücadelenin bir devlet politikası haline gelebilmesi için hukuki düzenlemelerin yapılması yanında, yeni bir birim de oluşturulmak suretiyle kurumsallaştırılması sağlanmalıdır. Aksi takdirde yolsuzlukla mücadele kişisel çabalara bağlı kalacaktır. Yolsuzluklarla mücadele kurulu olarak tanımlanabilecek olan bu kurul, hukuki düzenlemelerle güçlendirilmiş ve yetkilerle donatılmış olmalı, bu kurul değişik alanlarda uzman olan üst düzey yürütme ve yargı personeli ile önemli sivil toplum kuruluşları liderleri ve özel sektör temsilcilerinden oluşmalıdır. Kurulun özerkliği bulunmalı ve bünyesinde özel yetkilerle donatılan denetim elemanları olmalıdır. İlgili tüm kuruluşlar arasında eşgüdümü sağlamakla da yükümlü kılınacak olan ve kamu ya da özel kesimde her alanda görev yapabilecek yetkileri bulunan böyle bir kurulun varlığı, yolsuzlukla mücadelenin kurumsallaşmasını ve sürekliliğini öne çıkaracaktır.

MADDE GEREKÇELERİ

MADDE 1.- Madde ile; Kanunun amaç ve kapsamı belirtilmiştir.

MADDE 2.- Madde ile; kurulun kuruluşu gösterilmiştir.

MADDE 3.- Madde ile; kurulun görevleri belirtilmiştir.

MADDE 4.- Madde ile; yolsuzluk iddialarıyla ilgili başvurular ve esasları düzenlenmiştir.

MADDE 5.- Madde ile; kurulun yolsuzluk iddialarını inceleme-araştırma ve yargıya intikal ettirme esasları belirtilmiştir.

MADDE 6.- Madde ile; kurulun kamu kurum ve kuruluşlarından bilgi ve belge isteme esasları düzenlenmiştir.

MADDE 7.- Madde ile; yolsuzluğun önlenmesi için kurulan kurulun işleyişini sağlamak üzere öngörülen yönetmeliklerin çıkarılması sağlanmıştır.

MADDE 8.- Madde ile; 19.4.1990 tarihli ve 3628 sayılı mal bildiriminde bulunulması, rüşvet ve yolsuzluklarla mücadele kanununun 9. maddesine bir fıkra konulması amaçlanmıştır.

MADDE 9.- Yürürlük maddesidir.

MADDE 10.- Yürütme maddesidir.

YOLSUZLUKLARLA MÜCADELE KURULU KURULMASI VE BAZI KANUNLARDA DEĞİŞİKLİK YAPILMASI HAKKINDA KANUN TEKLİFİ

Amaç ve kapsam

MADDE 1.- Bu Kanunun amacı, yolsuzlukla mücadelenin bir devlet politikası haline gelebilmesi için hukuki düzenlemelerin yapılması, yolsuzluğun önüne geçilebilmesi, bu kanun ile ilgili olarak kamu görevlilerinin davranış ilkelerinin belirlenmesi ve uygulamayı gözetmek üzere Yolsuzlukla Mücadele Kurulunun kuruluş, görev ve çalışma usul ve esaslarının belirlenmesidir.

Bu Kanun, genel bütçeye dahil daireler, katma bütçeli idareler, kamu iktisadi teşebbüsleri, döner sermayeli kuruluşlar, mahalli idareler ve bunların birlikleri, kamu tüzel kişiliğine haiz olarak kurul, üst kurul, kurum, enstitü, teşebbüs, teşekkül, fon ve sair adlarla kurulmuş olan bütün kamu kurum ve kuruluşlarında çalışan; yönetim ve denetim kurulu ile kurul, üst kurul başkan ve üyeleri dahil tüm personeli kapsar.

Kuruluş

MADDE 2.- Bu Kanunda verilen görevleri yapmak ve yetkileri kullanmak üzer kamu tüzel kişiliğine haiz idari ve mali özerkliğe sahip Yolsuzlukla Mücadele Kurulu kurulmuştur.

TBMM, bu Kanun kapsamındaki konularda her türlü kararları almak ve uygulamak üzere;Bakanlar Kurulu tarafından, üye sayısının üç katı oranında göstereceği adaylar arasından seçmek üzere;

- a) Bakanlık görevi yapmış olanlar arasından bir üye,
- b) İl belediye başkanlığı yapmış olanlar arasından bir üye,
- c) Yargıtay, Danıştay, Sayıştay üyeliği görevlerinden emekliye ayrılanlar arasından üç üye,
- d) Müsteşarlık, büyükelçilik, valilik, bağımsız ve düzenleyici kurul başkanlığı görevlerinde bulunmuş veya bu görevlerden emekliye ayrılanlar arasından üç üye,
- e) Üniversitelerde rektörlük veya dekanlık görevlerinde bulunmuş öğretim üyeleri veya bunların emeklileri arasından iki üye,
- f) Kamu kurumu niteliğindeki meslek kuruluşlarında en üst kademe yöneticiliği yapmış olanlar arasından bir üye,

Olmak üzere toplam on bir üyeyi biri Başkan olmak üzere seçer ve atar.

Kurul başkan veya üyeliğine atanacaklar hakkında, 5434 sayılı Türkiye Cumhuriyeti Emekli Sandığı Kanununun 40 ıncı maddesinin birinci fıkrası hükmü ile ek 68 inci maddesinin dördüncü fıkrası hükmü uygulanmaz ve bu kişiler Kurulda emekli aylıkları kesilmeksizin çalıştırılır.

Üyelerin görev süresi dört yıldır. Süresi dolan üyeler Bakanlar Kurulunca yeniden seçilebilirler. Kurul üyelerinin görev süresi dolmadan görevlerine son verilemez. Ancak üyeler, ciddi bir hastalık veya sakatlık nedeniyle iş görememeleri veya atamaya ilişkin şartları kaybetmeleri halinde, atandıkları usule göre süresi dolmadan görevden alınır. Üyeler, görevi kötüye kullanmaktan veya yüz kızartıcı bir suçtan mahkûm olmaları halinde ise Başbakan onayıyla görevden alınır. Görevden alma nedeniyle veya süresi dolmadan herhangi bir sebeple boşalan Kurul üyeliklerine bir ay içerisinde Bakanlar Kurulunca yeniden atama yapılır. Bu şekilde atanan üye, yerine atandığı üyenin görev süresini tamamlar.

Kurul, Başkanın daveti üzerine en az altı üyeyle toplanır ve üye tam sayısının salt çoğunluğunun aynı yöndeki oyu ile karar verir. Toplantı kararları ilgililere duyurulur. Kurul ayda dört defa toplanır. Kurul Başkan ve üyelerinin toplantılara katılmaları esastır. Arka arkaya üç toplantıya veya bir yıl içinde toplam on toplantıya katılmayan üyeler istifa etmiş sayılırlar.

Kurulun sekreteryası hizmetleri Başbakanlık Personel ve Prensipler Genel Müdürlüğü tarafından yerine getirilir.

Kurul Başkan ve üyelerine, 6245 sayılı Harcırah Kanunu hükümleri saklı kalmak koşuluyla, fiilen görev yapılan her gün için (3000) gösterge rakamının memur aylık katsayısı ile çarpımı sonucu bulunacak miktarda huzur hakkı ödenir. Bu ödemedan damga vergisi hariç herhangi bir kesinti yapılmaz.

Huzur hakkı ve Kurulun diğer ihtiyaçları için her yıl Başbakanlık bütçesine gerekli ödenek konulur.

Kurulun görevleri

MADDE 3.-

Yolsuzluk ve rüşvetle mücadeleyi esas alarak, bu konuda her türlü çalışmayı tek elden düzenleyip, denetlemek ve önlemleri geliştirmek; gerekli hukuki düzenlemeleri yapmada danışmanlık yapabilmek; soruşturmalar yapıp hızlı bir şekilde yargıya intikal ettirmek; denetim kurumları ve birimleri arasında işbirliği ve koordinasyonu sağlamak; denetim standartlarını belirlemek, denetimde karşılaşılan sorunlara çözüm üretmek, gerektiğinde ilgili kuruluşlara tavsiyelerde bulunmak, her türlü yakınma ve ihbarı dinlemek, yolsuzlukları araştırmak gibi görevleri vardır

Kurula başvuru

MADDE 4.- Bu kanunun kapsamındaki yolsuzluk olaylarına karışmış olduğu iddiasıyla kamu görevlileriyle ilgili başvurular, 3071 sayılı Dilekçe Hakkının Kullanılmasına Dair Kanunda belirlenen esaslara göre, medeni hakları kullanma ehliyetine sahip Türkiye Cumhuriyeti vatandaşları ile Türkiye'de ikamet eden yabancı gerçek kişiler tarafından yapılabilir. Ancak, kamu görevlilerini karalama amacı güden, haklı bir gerekçeye dayanmayan, başvuru konusuyla ilgili yeterli bilgi ve belge sunulmamış başvurular değerlendirilmeye alınmaz.

Yargı organlarında görülmekte olan veya yargı organlarınca karara bağlanmış bulunan uyuşmazlıklar hakkında Kurula veya yetkili disiplin kurullarına başvuru yapılamaz. İnceleme sırasında yargı yoluna gidildiği anlaşılan başvuruların işlemi durdurulur.

İnceleme ve araştırma

MADDE 5. - Kurul, başvurular hakkındaki inceleme ve araştırmasını yolsuzluk ilkelerinin ihlal edilip edilmediği çerçevesinde yürütür. Kurul, kendisine şikayet veya ihbar yoluyla ulaşan başvurular üzerine yapacağı inceleme ve araştırmayı en geç üç ay içinde sonuçlandırmak zorundadır.

Kurul, inceleme ve araştırma sonucunu ilgililere yazılı olarak bildirir.

Kurul, başvuruya konu işlem veya eylemi gerçekleştiren kamu görevlisinin, yolsuzluk ilkelerine aykırı işlem veya eylemi olduğunu tespit etmesi halinde, bu durumu Kurulu kararı olarak ilgili Cumhuriyet Başsavcılığına suç duyurusunda bulunur. Kurul, ilgili konu ile verilen ve kesinleşen yargı kararını Resmi Gazetede yayımlamak üzere Başbakanlığa gönderir.

Bu Kanuna göre yapılan inceleme ve araştırmalar, genel hükümlere göre ceza kovuşturmasına veya tabi oldukları personel kanunları hükümlerine göre disiplin kovuşturmasına engel teşkil etmez.

Bilgi ve belge istenmesi

MADDE 6.- Bakanlıklar ve diğer kamu kurum ve kuruluşları, Kurulun başvuru konusu ile ilgili olarak istediği bilgi ve belgeleri vermek zorundadırlar.

Kurul, bu Kanunun kapsamındaki kuruluşlardan ve özel kuruluşlardan ilgili temsilcileri çağırıp bilgi alma yetkisine sahiptir.

Yönetmelik

MADDE 7.- Bu Kanunun uygulanmasına ilişkin hususlar, Kurulca hazırlanacak yönetmeliklerle belirlenir. Kurul tarafından hazırlanacak yönetmelikler Başbakan onayı ile yürürlüğe konulur.

MADDE 8.- 19.4.1990 tarihli ve 3628 sayılı Mal Bildiriminde Bulunulması, Rüşvet ve Yolsuzluklarla Mücadele Kanununun 9 uncu maddesine aşağıdaki fıkra eklenmiştir.

Ancak, Yolsuzluklarla Mücadele Kurulu mal bildirimlerini gerektiğinde inceleme yetkisine sahiptir. Mal bildirimlerindeki bilgilerin doğruluğunun kontrolü amacıyla ilgili kişi ve kuruluşlar (bankalar ve özel finans kurumları dahil) talep edilen bilgileri en geç otuz gün içinde Kurula vermekle yükümlüdürler.

Yürürlük

MADDE 9. - Bu Kanun yayımı tarihinde yürürlüğe girer.

Yürütme

MADDE 10. - Bu Kanun hükümlerini Bakanlar Kurulu yürütür.

